

VÄLKA

S

MILOKY

Přímý přenos úplné zkázy světa!

Neopomeňte zhlédnout!!

Z technických důvodů lze svět zničit
pouze jednou!

Divadlo je mým údělem. Stalo se mi i řečí, kterou se dorozumívám s lidmi. Přemýšlím-li v posledních měsících, víc než kdy předtím o životě lidí v tomto století, pak ani mluvit se mi s nimi nechce o jiném. A vyprávím rád i cizí příběh, jestliže zní v dané chvíli naléhavěji než mé vlastní.

Nechtěl jsem „Válku s Mloky“ Karla Čapka ani opravovat, ani domýšlet. Nemá toho zapotřebí — ta otřesná pohádka pro dospělé, podobenství, jemuž dal neklidný čas nový význam. Nechtěl jsem víc, než přečíst je rozumem i citem člověka, který se toho času dožil. Neměl jsem jinou ctižádost, než najít ekvivalentní překlad nepojmenovatelného žánru, v němž je veden román.

Přidal jsem pouze 25 let a třetí dimenzi.

Odvedl jsem malou čtenářskou splátku autoru, k němuž se nejraději vracím.

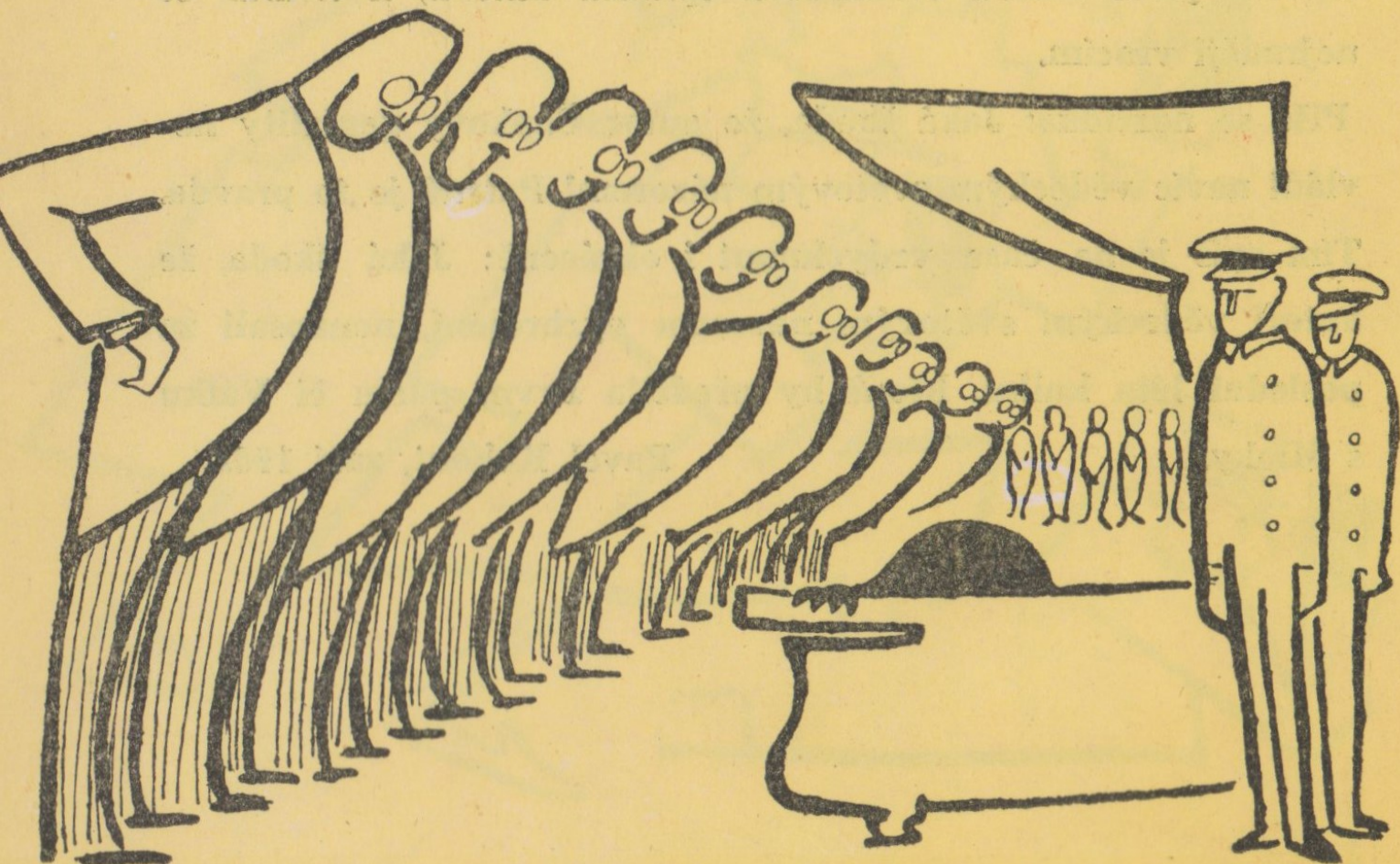
Píše se nezřídka: Jaká škoda, že autor Čapkovy geniality nevládl navíc vědeckým světovým názorem! Patrně je to pravda. Tím spíš je na čase vzdychnout i obráceně: Jaká škoda, že autoři vědeckým světovým názorem vyzbrojení, nenapsali za poslední léta knihu, která by předčila První partu či Válku s Mloky.

Pavel Kohout, září 1962.

Šéfreportér:

Hovoří šéfreportér planety. Hodinu poté, co armády mločí aliance zahájily rozhodující útok na zbytky kontinentů, zdravíme srdečně zbytky našich posluchačů a přejeme jim dobrý poslední večer. Místo obvyklých zpráv poslechněte si přímé reportáže o zkáze světa...

*Současný svět, tak jak je, je plný
dramatického dění, že si skoro nedo-
vedu představit, jak mohou dramatikové
chodit kolem něho a zabývat se případy
spíše soukromými.*

K. Č. 1938

Čapkova Válka s Mloky

V Čapkově názoru na společenskou úlohu dramatického díla v historicky vypjaté době je skryt i klíč k výkladu jeho snad nejsilnějšímu dílu. Román-fejeton, jak je odborně Válka s Mloky označována, je výrazným svědectvím autorovy myslitelské a umělecké velikosti.

Nemluvě ani o uměleckých kvalitách, budeme těžko hledat druhé dílo, které by v polovině třicátých let podalo takovou důslednou analýzu narůstajícího fašismu, jako právě Čapkův román. Tři roky před osudnou mnichovskou schůzkou velmocí píše Karel Čapek román, který s neobyčejnou přesností předpověděl vývoj událostí příštích let. V době svého zrodu byl román označen kritikou jako utopistický. Čapek sám toto označení odmítal: »Bráním se proti tomu slovu. Není to utopie, nýbrž dnešek. Není to spekulace o čemsi budoucím, nýbrž zrcadlení toho, co je a prostřed čeho žijeme. Nešlo tu o fantasi; té jsem kdykoliv ochoten přidat zadarmo a přídavkem kolik kdo bude chtít; ale šlo mi o tu skutečnost. Nemohu si pomoci, ale literatura, která se nestará o skutečnost a o to, co se opravdu děje se světem, písemnictví, které na to nechce reagovat tak silně, jak jen je dáno slovu a myšlence, taková literatura není můj případ.«

Čapek napsal velkou a přesnou kroniku lidstva třicátých let, zasahující do všech oblastí společenského života a všem ukazující jejich podíl na zrodu možné katastrofy lidstva. Napsal kroniku zrady lidstva na Člověku. A jen malost a hloupost mohla Čapkovi vyčítat pesimismus. Vždyť odvaha vykřiknout varování třeba pět minut před dvanáctou vyrůstá z víry, že je ještě možná záchrana, že Člověk ještě stojí za záchranu.

A Čapkovi nechyběla víra ani v době, kdy se mnohým zdálo, že už je hodně po dvanácté. V době, kdy byla naše vlast jako jedno z prvních území prodána rozpínavosti Mloků, obrací se Karel Čapek k národu: »Byli bychom slabým národem, kdybychom nesnesli tuto zkoušku. Není první ani poslední. Dějiny našeho národa a dějiny světa nejsou a ještě po statisíce let nebudou napsány. To, co nám je nyní snáseti, je jenom historická epizoda. I my, dnešní lidé, se dožijeme toho, že věci budou vypadat hodně jinak než teď. Žádné násilí nepotrvá, žádná mocnost světa nemá vyměřeno víc nežli píd' dějin; ale dnes už národy nevymírají, jenom režimy a lidé pomínou.«

Čapek se svým dílem nikdy nezpronevěřil zápasu o lepšího Člověka. O této skutečnosti se přesvědčujeme stále silněji a bylo naší chybou, že jsme pro drobnosti neviděli velikost jeho talentu.

kb

STÁTNI DIVADLO V OSTRAVĚ

Karel Capek — Pavel Kohout

VÁLKA S MLOKY

Musical mystery

Režie: Miloš Horanský
Scénická hudba: Jan F. Fischer j. h.
Scéna: Luboš Hruza j. h.
Kostýmy: Bedřiška Ustohalová

Výtvarník loutek: Václav Kábrt j. h.
Dirigent: Jaromír Salamoun
Choreografie: Julie Jastřembská
Asistent režie: Jaroslav Nedvěd
Masky: Miroslav Štátný

Séfreportér	F. Šec
Reportér	T. Šolc
Reportérka	L. Benešová
Druhý reportér	J. Pustka j. h.
Povondra Rudolf	M. Pavlín
Povondra František	J. Nedvěd
Povondra Antonín	S. Malý
Povondrová Emilie	D. Veselá
Povondrová Milena	N. Letenská
Povondrová Zuzana	L. Jiskrová
Frantik	H. Nedvěd j. h.
Vantoch—Harden	P. Matoušek
Bondy 1 — Bondy 2	B. Čáp
Bonenfant	O. Albin
Bright	J. Duras
von Frisch	S. Wandas
Tajemník Hardenův	Z. Dřevojánek
Dítě	R. Dulíková j. h.
Otec	J. Zvěřina
Pan Greggs	A. Müller
Mlok Andy	J. Haukvic
Sir Charles Wiggam	Z. Dřevojánek
Prof. Ebbigham	A. Brož, zasl. umělec
Sir Oliver Dodge	F. Benoni
Julian Foxley	B. Kolliner
Povondrova sestra	Z. Rozsypalová
Mužik	A. Müller
Tlustá žena	J. Potempa j. h.
Mlok z pouti	J. Haukvic
Železničář	J. Zvěřina
Hospodský	I. Potempa j. h.
Harmonikář	L. Šnapka j. h.
Pan Volavka	A. Brož, zasl. umělec
Kardinál	F. Benoni
Pastor	V. Hrousek j. h.
Předák	Z. Dřevojánek
Agitátorka	Z. Rozsypalová
Maž s jízvou	S. Wandas

Učený mlok	J. Haukvic
Mlok Jan Ludvík	J. Haukvic
Pan X	B. Kolliner
Lucie	L. Benešová
Petr	J. Haukvic
Francouzský důstojník	I. Malif
Žena s dětmi	M. Světlíková
Umělec	J. Zvěřina
Profesor	F. Benoni
Obchodník	K. Ježek j. h.
Důstojník	J. Pecháček j. h.
Mileneč	K. Cepek j. h.
Milenka	J. Bačáková j. h.
Mlok speaker	J. Haukvic
Chief Salamander	M. Horák
Velitel čestné roty	J. Přetek j. h.
Van Dott	A. Brož, zasl. umělec

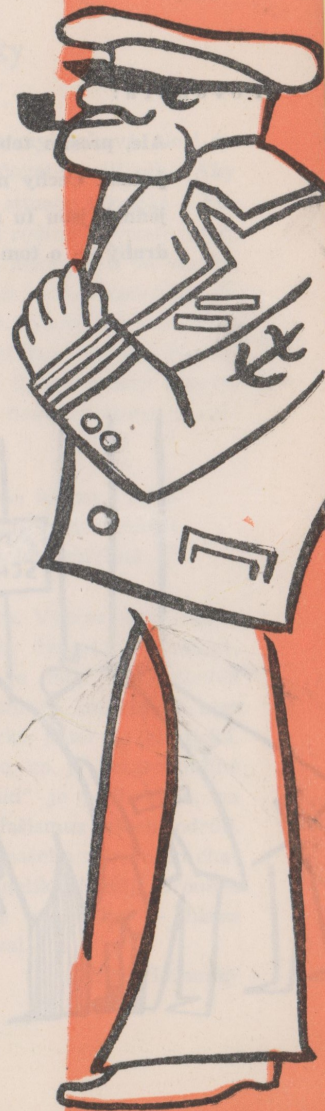
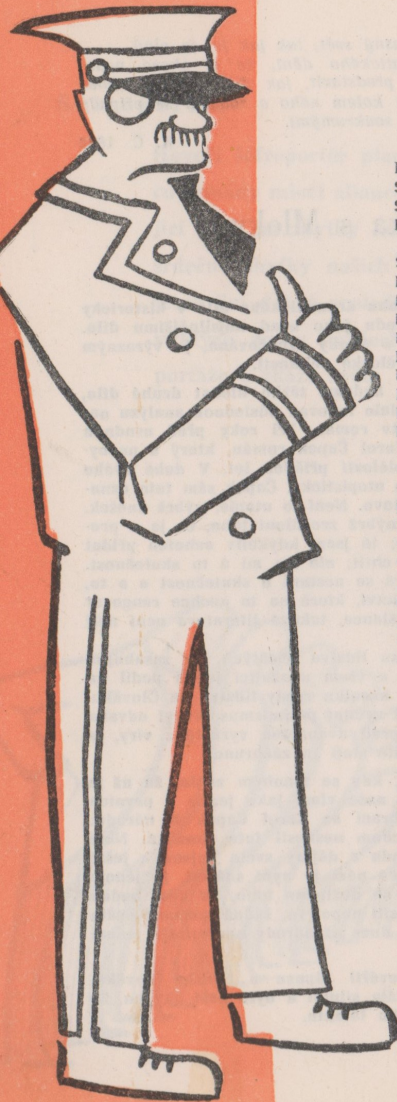
Takamura Onoshito	A. Müller
Delegát vých. polokoule	B. Kolliner
Pobočník Bonenfantův	I. Malif
Instruktor	Z. Dřevojánek
SNB	S. Kramoliš
Požárník	K. Röhler j. h.
Konferenciérka	M. Světlíková
Zřizenci	S. Vašut G. Richter

Tančí	A. Jandová, Z. Koláčková, J. Kurovská, A. Kvasnicová, L. Schindlerová, H. Zápafková.
Loutky vedou	J. Volkmer, Z. Miczko S. Bouzková členové Divadla loutek.

Dále účinkují členové externího sboru činohry

Hrají členové operního orchestru SDO Napovídá: H. Reminová
Inspicient: M. Kožušník, nositel vyznamenání Za vynikající práci, J. Deršák

Premiéra 23. února 1963 v Divadle Zdeňka Nejedlého

Povondra:

Ale, prosím tebe! To chce klid, poněvadž
jednak Čechy nikhá nebyly mořskej stát,
jednak jsou tu naše pohraniční hory a za
druhý — o tom bych já musel vědít!

Robinsonův svět

Séfreportér:

**Za pět minut dokážou lidi zázraky,
když pochopili!**

Pojďte!

Bojujte!

Myslete!

Poznámka zákulisní

I málo zkušený divadelní návštěvník pochopí, že Čapkova—Kohoutova hra o zkáze lidstva je úkol nad jiné obtížný. A nemyslíme jen studium hry. Stačí samotné představení. Třicet základních a stejný počet dílčích proměn scény, desítky kostýmů a převleků, desítky rekvizit, desítky světelných změn atd., atd. a to všechno musí klapat jako na drátku, aby měl divák pocit uceleného a plynulého představení. Věříme, že pohled do zákulisí by byl pro diváky stejně zajímavý jako pohled z jeviště.

Pro částečné objasnění zákulisní mašinerie citujeme Čapkovu poznámku »Co je to premiéra?«

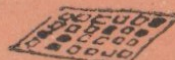
Premiéra je obyčejně to nejhorší představení; to snad je metafyzický důvod, proč se píše jenom o premiérách. Vsadil bych se, že každý solidní režisér by dal o premiéře tři měsíce svého života za to, kdyby premiéra byla aspoň o tři dny později. Tak zvaná generální zkouška má teoretický účel zkoušet celý kus na chlup tak, jak to má opravdu pro publikum vypadat; ale v praxi se jejím účelem zdá být zjištění, že chybí polovina dekorací a druhá polovina že se nepovedla; z krejčovny nedošla polovina kostýmů a ta hotová polovina že se z nějaké příčiny nedá nosit; že osvětlovač za živého boha neví, co má dělat, a že v rekvizitárně je sice všechno možné, jen ne to, čeho je pro ten kus třeba; že polovina herců je indisponována a určitě zítra nebude moci hrát a druhá polovina že by potřebovala ještě šest pořádných zkoušek, aby nevisela na napovědní budce. Zkrátka, obyčejná generálka je beznadějná obhlídka všech mezer, nedostatků, malérů a nezdarů, a je zapotřebí skutečné mravní otrlosti, aby se režisér po ní nešel hned oběsit do provaziště jako stavitel Karlova.

Skutečná generální zkouška, při které se honem došívají poslední stehy a zavěšují kulisy ještě mokré a dodávají rekvizity v poslední vteřině a rozhodují herci, že nevrátí roli pro těžkou indispozici, je premiéra. Premiéra je večer, kdy by režisér chtěl pěkně sedět sám a sám v hledišti a zapisovat si, co všechno je špatně, co se musí přestudovat a měnit a přešít, všechno co schází a vadí a skřípe a selhává a zlobit se, křičet, opravovat, dodávat chuti, lomit rukama, zuřit, tříbit, osvětlovat a tak dále.

Každá významná premiéra, viděna z kulis, je splašená panika spěchu, trémy, technických překážek a povšechné nehotovosti; neboť každá sebe-dbalá premiéra je s osudovou nutností předčasná. Kus se u nás studuje a musí studovat příliš nakvap, naše divadlo, naši herci i technický personál žijí pod bičem spěchu. I když to z publika není vidět, vězte, že se před vámi hraje ve stavu uštvání.«

(1922)

T 14.3

K. Čapek — P. Kohout: Válka s Mloky. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě v redakci dramaturga Vojtěcha Kabeláče. Grafická úprava Bedřiška Ustohalová, typografická úprava Rudolf Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské závody n. p., závod Ostrava, provozovna 22. Cena 1,50 Kčs.